

GOSPODAR-SKI LIST

IZHAJA VSAKEGA PRVEGA V MESECU

Cena inseratom po dogovoru

CENA: 100 Din letno, inozemstvo 200 Din

Uredništvo in uprava Maribor, Slomškov trg št. 20

LIST V POUK IN ZABAVO

Cene živini padajo.

Dopis iz laškega okraja.

Zopet moramo beležiti ponovni padec živinskih cen naši goveji živini. Na sejmu na Dolu pri Hrastniku dne 1. t. m. se je plačevalo vole po 3 do 3.75 Din za 1 kg žive teže. Živino slabše vrste pa seveda še ceneje. Znan mi je slučaj, ki pa žal ni osamljen, da je kupil mesar mlade junce po Din 2.25 žive teže. Da je postal gospodarski položaj našega kmetijskega stanu še težavnejši, mora uvideti vsakdo, kdor ni popolnoma slep. Ako pojde še nekaj časa tako naprej, bo moral kmet, ako bo imel debele vole in jih bo hotel odprodati, dati vole zastonj, pa še kupcu nagrado povrhu. Meso je še vedno po 10 Din kg. Človek težko razume te številke. To pač dokazuje, da še vedno imamo ljudi, kateri imajo od kmetove škode lep dobiček. Lansko jesen je sresko načelstvo določilo, da si mesarji mesne cene poljubno določajo sami. Upali smo in tako so nam zatrjevali, da bo to ceno živini dvignilo. Skušnja je pokazala, da se to ni uresničilo. Seveda moremo priznati, da so mesne cene v primeri z drugimi živili tudi nizke.

*

Kmečke pripombe.

Dopis iz Savinjske doline.

Kakor po drugod, nas tudi tukaj hudo tlači gospodarska kriza. Kmet nima skoro nobenega dohodka več. Ne more plačati obresti, davkov, niti kupiti najnujnejših potrebščin. Cene kmetским pridelkom so neverjetno nizke, med tem ko so razne potrebščine, katere potrebuje kmet, še vedno neprimeroma drage. Prav veliko jih je zarubljenih radi davka. Kaj bo? Na drugi strani pa so reči, ki jih prideluje kmet, ko pridejo iz druge roke, zelo drage. Vino se n. pr. prodaja pri kmetu po 3 Din in še nižje, jabolčnik po 1.50 Din, v gostilni pa stane vino 12 Din, jabolčnik 4 D. Poprej so se krčmarji izgovarjali na visoko trošarino. Sedaj te ni, vino pa ima vseeno visoko ceno. Živina se prodaja po Din 2.50 do 3, goveje meso pa stane 10 Din pri mesarjih. Te dni je prodal neki kmet lepšega težkega vola po Din 2.50. Pred enim letom ga je kupil. Redil ga je eno leto in je zgubil pri njem 1500 Din. Teleta plačujejo mesarji po 3—4 Din, meso pa stane 12 Din. Ali je to dovoljeno? Če ne bo pomoči, bodo kmetje popolnoma uničeni!

Vinogradnikom je dobrodošel zakon, da se sme prodajati vino od 5 litrov naprej. Prodajali so ga po 4 Din. Sedaj je skoraj vse razprodano. Zadovoljni so kmetje, ker so vino vnovčili, pa tudi tisti, ki so ga kupovali, ker so pili po nizki ceni pristno, nepokvarjeno vino, po katerem ne boli glava.

Seveda nekateri nasprotujejo temu zakonu in si potom svojih organizacij prizadevajo, da bi ga odpravili. Upamo pa, da bodo oblastva upoštevala, da je kmetov veliko več ter da je treba štiti kmeta, ker on je steber države.

*

Povišanje davkov.

Vsled gospodarske in finančne krize imajo države težave s svojimi proračuni. Uravnoteženje proračuna je potrebno za vsako urejeno gospodarstvo — kajpada tudi za državno. Ker dohodki, ki dejansko tečejo v državno blagajno, po mnogoterih državah zaostajajo za proračunskimi dohodki, uravnoteženje proračuna ni lahka stvar. Ko se je finančni minister naše države vrnil iz Pariza, se je odločno lotil dela, da ustanovi ravnovesje v državnem proračunu. V to svrhu je vpeljal povišanje nekaterih davkov.

Že v lanskem proračunu (to je za proračunsko leto 1931-32) je dejanski donos državnih dohodkov znašal za 1 milijardo 800 milijonov dinarjev manj, nego je bilo proračunano. To je zelo velika svota. Dočim je lanski proračun znašal 12 in pol milijarde dinarjev, je letošnji (1932-33) določen s svoto 11 milijard 300 milijonov dinarjev. Ni upanja, da bi letos donos državnih dohodkov dosegel proračunano višino. Fin. minister sam je izjavil, da bo letos država imela dohodkov za 1 milijardo 150 milijonov dinarjev manj, nego je bilo proračunano.

V tem položaju si hoče finančni minister pomagati z dvema sredstvom: z izdajanjem kovanega denarja in s povišanjem davkov. Kar se tiče izdajanja novega srebrnega denarja, smo dobili po zakonu iz meseca novembra lanskega leta srebrnikov po 10 in 20 dinarjev za 450 milijonov dinarjev. — Sedaj bo država izdala srebrnikov po 50 dinarjev za 550 milijonov Din.

To pa finančnemu ministru ne zadostuje za uravnoteženje državnega proračuna. Zato je posegel po povišanju davkov, odnosno po vpeljavi novega davka. Povečal naj bi se davek na poslovni promet in trošarina na sladkor in uvede naj se nova davščina na po-

trošnje električnega toka. Osnova davka na poslovni promet naj se poveča od 1% na 2%, to se pravi, davek se podvoji. Trošarina na sladkor naj se poveča pri kilogramu od 6.35 Din na 3.05 Din — torej za 1 Din 50 par — za sladkor v kockah — in od 6.25 na 7.50 Din — torej za 1 Din 25 par — za kilogram kristalnega sladkorja. Na porabo električne struje naj se vpelje državna trošarina v znesku 70 par za kilovatno uro pri toku, ki se rabi za razsvetljavo, pri toku pa, ki se rabi za industrijske obrate, 10 par za kilovatno uro do 1000 kilovatnih ur, preko 1000 kilovatnih ur pa po 5 par.

Kakšen bo uspeh tega davčnega povišanja za državo? Lani je država prometnega davka prejela 269 milijonov dinarjev. Glede trošarine na sladkor je treba omeniti, da je že lani bila povišana. To povišanje ni imelo uspeha, ker je konsum (zauživanje) sladkorja v državi padel. Kljub povišanju trošarine je bil lani donos te trošarine v celi državi 470 milijonov Din, leta 1930 pa 486 in pol milijonov Din.

— — —

Nova in povišana trošarina na sladkor in električni tok. Narodna skupščina je sprejela s 186 glasi proti 6 zakon o povišanju trošarine na sladkor in na uporabo električnega toka. Stara trošarina na sladkor v kockah se poviša za 1.50 Din, od katerih naj plačajo tovarne 75 par, drugo polovico pa konsumenti. Trošarina na kristalni sladkor je povišana za 1.25 Din, tvornice bodo plačevale 65 par, konsumenti 60 par. Glede trošarine na električno razsvetljavo po hišah je določena trošarina 70 par na kilovatno uro. Glede električnega toka za pogon motorjev se bo plačevalo do 1000 kilovatnih ur po 10 par, preko 1000 kilovatnih ur pa po 5 par.

*

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 20. avgusta so pripeljali špeharji 21 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 12 do 13 Din, po isti ceni je bila tudi slanina. Kmetje so pripeljali 19 voz sena po 85—100, 7 slame po 55—65, 5 voz krompirja po 1—1.50, 5 čebule po 2.50—4 (česen 7—8). Zelje glava 0.50—2, kumarce 0.50—2. Pšenica 1.50, rž 1.50, ječmen 1—1.50, oves 1—1.25, koruza 1.50, proso 1.50, ajda 1.25, fižol novi 1.50, luščen grah 6—7. Kokoši je bilo 110 komadov po 15—25, piščancev 1040 komadov po 18—45, 30 rac po 15—20, 10 gosi po 30—40 Din. Celi orehi 5—6, lu-

ščeni 16—20, zelena paprika 0.25, hren 7—9. Kislo zelje 4, buče 0.50—1.50, paradižniki 1.50—2, endivija 0.50—1.50, glavna solata 0.50—1, gobe 1—2, borovnice 1.50—2, maline 2.50—3, grozdje 10—16, hruške 3—4, jabolka 1.50—3.50, breskve 6—14. Mleko 2—3, smetana 10—12, surovo maslo 20—26, med 14—20, rane slive 3—5 Din 1 kg.

Mariborski svinjski sejem dne 13. avg. 1932.

Na današnji svinjski sejem je bilo pripeljanih 167 prašičkov. Cene so bile sledeče: 5 do 6 tednov stari 77 do 90 Din, 7 do 9 tednov stari 100 do 140 Din, 3 do 4 mesece stari 160 do 250 Din, 5 do 7 mesecev stari 300 do 350 Din, 8 do 10 tednov stari 350 do 400 Din, 1 leto stari 450 do 600 Din; 1 kg žive teže 6 do 6.75 Din, 1 kg mrtve teže 9 do 10.50 Din. Prodanih je bilo 83 komadov.

★

Trošarina na vino in žganje.

Kr. banska uprava dravske banovine je razposlala vsem županstvom okrožnico o pobiranju občinske trošarine na vino in žganje po 20. aprilu 1932. Iz okrožnice posnemamo:

Z zakonom o izpremiabah in dopolnitvah zakona o državni trošarini z dne 18. 4. 1932, Službeni list št. 337-33, je bilo ukinjeno pobiranje državne in banovinske trošarine na vino in žganje in sicer z 20. aprilom t. l. Ker je država zase in za banovine nadomestila dohodke iz teh trošarin s pavšalnimi zneski, ki jih kot letne trošarinske takse pobira od točilcev in prodajalcev omenjenih pijač, je ukinila kot nepotrebno tudi kontrolo nad prometom teh pijač od proizvajalca do potrošnika.

Občinska trošarina na vino in žganje z novim zakonom ni ukinjena. Prizadeta pa je z njim toliko, da je za dobo od 1. januarja 1933 dalje v nakladni stopnji maksimirana in da so nastale bistvene izpremembe v njenem pobiranju vsled ukinjene državne kontrole nad prometom teh pijač in vsled uvedene kontrole in trošarinske prostosti proizvajalcev. Radi ukinjene prometne kontrole je postalo pobiranje občinske trošarine znatno težje, ker se občina, odnosno organi, ki trošarino zanjo pobirajo, ne obveščajo več o v okoliš občine poslanih pijačah; na drugi strani si pa velik del občin ni znal nadomestiti ukinjene prometne kontrole s poostreno lastno kontrolo konzuma, ki edino more občini danes zasigurati pričakovani dohodek iz trošarin. Posledica obojega je, da se je tihotapstvo z vinom in žganjem razpaslo kakor še nikdar prej in da so dohodki občin od 20. aprila dalje silno padali.

I. Višina občinske trošarine.

Uvodoma omenjeni zakon maksimira za dobo od 1. januarja dalje občinsko trošarino na vino na 50 Din od hl za vaške občine in na 100 Din od hl za mesta, občinsko trošarino na žganje in na špirit pa za vse občine na 5 Din od hl. Na to opozarjamo že sedaj z naročilom, da se ta omejitev pri sestavljanju proračuna za leto 1933 vpoštevata in da se v občinah, ki imajo sedaj uvedeno višjo trošarino, ta takoj s 1. januarjem 1933 pobira samo v maksimirani višini. Znižanje na maksimirano višino nastopi samo po sebi, torej tudi v primeru, da občinski proračun dne 1. januarja 1933 od nadzornega oblastva še ne bo odobren. Iz tega sledi tudi, da bodo morale te občine točilcem vrniti razliko v troša-

rini od zaloga, od katerih je bila plačana višja trošarina.

Do 31. decembra 1932 pa pobira občina trošarino v oni višini in na one predmete, kakor ji je bilo dovoljeno po odobrenem občinskem proračunu za leto 1932. Za letos torej ni v tem pogledu nobene izpremembe.

II. Trošarinski obveznik.

Občinska trošarina se pobira od onih količin trošarinskih predmetov, ki se v okoliš občine potrošijo. Proizvodnje in trgovskega prometa ne sme zadeti. Kot konzumno davščino jo nosi (končno plača) vedno le potrošnik, to je oseba, ki je pijačo povžila. Trošarina bi se torej morala pobirati od potrošnika v trenutku dejanskega povžitja. To oboje pa je tehnično neizvedljivo. Prvič je kontrola dejanskega povžitja nemogoča ter neumestna, radi česar se mora trošarina pobirati že prej in sicer v zadnjem štadiju trgovskega prometa, ko pijača preide iz trgovskega prometa v potrošnjo, ali z drugimi besedami: ko se za potrošnjo pripravi. Drugič pa se v nadrobnem prometu od potrošnika sploh ne more pobirati, radi česar se v tem primeru pobira že od točilca, ki pa jo nato z vračunanjem v prodajno ceno prevaja na potrošnika.

Pijača je za potrošnjo pripravljena: pri točilcu v trenutku, ko nastavi sod za točenje na drobno, pri potrošniku na debelo pa že v trenutku, ko vnese pijačo v občino (jo prejme od trgovca) v svrhu neposrednega konzuma.

Trošarinski obveznik postane torej točilec na drobno ob nastavitvi posode, potrošnik na debelo pa ob vkletenju.

Za točenje odnosno prodajanje na drobno se smatra v smislu trošarinskega zakona odvajanje trošarinskega predmeta v količinah pod 50 l vina ali pod 25 l žganja naenkrat.

Za trošarinsko obveznost ne igra nobene vloge, ali ima točilec obrtno pravico ali ne. Trošarino mora plačevati in trošarinski predmet prijavljati vsakdo, ki toči ali prodaja na drobno, torej tudi oni, ki bi točil kupljeno pijačo doma ali krošnjarij z njo ali jo kakorkoli spravljaj v potrošnjo. Enako je obvezen plačevati občinsko trošarino vinogradnik od vina lastnega pridelka, ki ga toči na drobno (pod vejo).

Za prodajalca alkoholnih pijač v (originalno) zaprtih steklenicah nastane trošarinska obveznost seveda že z vkletenjem (vskladiščenjem) pijače.

III. Olajšave in oprostitev.

Za vinogradnike je prinesel novi trošarinski zakon olajšavo, da se smatra za točilca na drobno šele pri količinah pod 5 litrov, kadar prodaja vino lastnega pridelka v svoji vasi, odnosno pod 10 l v trgu ali v mestu. Za prodajo izven vasi pa nastopi trošarinska prostost šele pri količinah nad 50 l. Vinogradnik plačuje torej občinsko trošarino samo od onega vina lastnega pridelka, ki ga toči ali prodaja v svoji vasi v količinah pod 5 (10) l ali izven vasi (toda še v občini) v količinah po 50 l. Od vina, ki ga vinogradnik proda preko omenjenih količin, torej od vina, ki ga proda na debelo v svoji občini ali tudi izven nje, se ne pobere nobena trošarina. Trošarina se v teh primerih tudi ne pobere od potrošnika, ki je prejel vino neposredno od vinogradnika.

Dalje je občinske trošarine prosto tudi vino lastnega pridelka, kolikor ga vinogradnik potroši za svoj dom, in vino, za katerega ve-

ljajo ista načela kakor za vino lastnega pridelka, če tudi ni lastni pridelek, pač pa namenjeno vzdrževanju izvestne upravičene osebe, to je vino, ki ga prejema prevžitkar iz naslova prevžitka in duhovnik iz naslova berske obveznosti.

Končno je oproščeno občinske trošarine masno vino v predpisanih, bogoslužju namenjenih količinah.

K olajšavam je prišteti tudi pod točko II. navedeno in s tem odlokom vsem obrtnim točilcem prvič splošno dovoljeno plačevanje trošarine šele ob nastavitvi posode. Ta olajšava sicer ni v zakonu izrecno predvidena in bo otežila kontrolo; kajti vse vino, ki si ga nabavi in vkleti gostilničar, je namenjeno potrošnji in postane torej trošarinski predmet že ob vkletenju. Vendar kaže radi krize ugoditi dolgoletni težnji gostilničarjev in posredno tudi vinogradnikov ter jim omogočiti nabavo večjih zaloga vina. Zakonu pa ta način pobiranja ne nasprotuje. Za primer, da bi se ta olajšava v večjem slogu zlorabljala ali pa preveč otežila kontrolo, se more vsak čas odrediti plačevanje od vkletene pijače.

IV. Prijavljanje in kontrola.

Prijaviti mora tako točilec in prodajalec na drobno kakor tudi potrošnik vsako od proizvodnika ali veletrgovca prejeto (vkleteno) količino pijač, torej vsako količino, ki jo je prejel radi točenja (prodaje) na drobno, odnosno (potrošnika) radi neposrednega konzuma. Isto prijavno dolžnost ima proizvajalnik in trgovec, ki toči tudi na drobno, glede količin, ki so namenjene takemu točenju ali prodaji.

Prijaviti je torej vedno že ob vkletenju pijačo ne glede na to, ali je trošarina plačljiva že s tem momentom ali šele pozneje.

Odpadle pa so po novem zakonu vse prijave blaga, ki se nahaja še v trgovskem prometu. Proizvodnik torej ni več dolžan prijavljati gostilničarjem ali privatnikom odpremljenih količin, najsi bo to v svoji občini ali izven nje (razen ako gre za prodajo na drobno, kjer pa je itak on sam trošarinski obveznik).

Trgovec na debelo prijavlja odposlane količine le v primeru, da bi smatrala občina to za potrebno in bi to v svojem, ob koncu okrožnice omenjenemu pravilniku izrecno odredila.

Ponekod je razširjeno mnenje, da po 20. aprilu t. l. organi finančne kontrole, odnosno občine sploh nimajo več dostopa do kleti in drugih shramb. Dogodili so se tudi primeri, da so posamezni neinformirani točilci zabranili organom finančne kontrole dostop do svojih prostorov. Tako mnenje je seve zmotno; država je ukinila kontrolo proizvodnje in prometa, ker je ne rabi več, ni pa ukinila ali prepovedala kontrole, kolikor je ta potrebna za pobiranje občinskih trošarin. Pravica pobiranja trošarine od določenih predmetov je nujno združena s pravico kontroliranja konzuma teh predmetov do najmanjših količin.

Pri vinogradnikih, ki niso gostilničarji ali trgovci z vinom, je kontrola finančnih organov omejena izključno na točenje pod vejo in na slučaje kazenskega zasledovanja.

Plačuje se občinska trošarina normalno od litra potočene (za točenje nastavljene) pijače. Dopustno je pa tudi pavšaliranje. O tem, ali se uvede ta ali oni način, odloča občina sama.

Tihotapstvo se kaznuje.

★

Še o sadni razstavi v Mariboru.

Vsak »zakaj« ima odgovor »zato«! — V 29. številki 1. l. »Slovenskega Gospodarja« ni mislil pisec tako kakor podpisana gospoda v številki 31. l. l. si predstavljata, da si je dovolil nekdo kar s kolom po kmetijskih organizacijah udrihati. To ni res, ampak v dopisu bi naj bila nekaka pobuda za prireditve bodisi sadne razstave, sejma ali ogleda v Mariboru.

Opazujem že celi čas povojne dobe, povsod naokoli po celi Sloveniji se v jeseni, kjer je sadna letina, zberejo sadjarji in priredijo sadno razstavo, oz. ogled ali sejma; le v našem lepem Mariboru se za to nihče ne gane, ko ima mariborska okolica, sploh cele Slovenske gorice, Dravska dolina, pobočje Pohorja najlepše razvite sadonosnike — seveda po 60letni zaslugi vinarske ter sadjarske šole v Mariboru. Če je prireditelj sadne razstave v zvezi s sadnim sejmom letos tukaj v Mariboru potrebna, dam v pomislek vsem sadjarjem; gotovo tričetrtinska večina bi bila za njo, da ne bi bila prireditelj potrebna, to je prazen izgovor.

Vprašam: Kdaj naj bode prireditelj, morebiti tedaj, kadar nimamo sadne letine, ali kadar je vojna bila, ko je vsak kmet lesnike za najboljša jabolka prodal?

V današnji gospodarski stiski si pač vsak kmet edini vir gospodarskega dohodka zamisli v donosu in prodaji sadja, on je takorekoč od jabolka odvisen, pa ne samo on kot producent, ampak celo mesto Maribor, vsi trgovci in obrtniki in tu zraven pa pride v prvi vrsti davčni urad v poštev, ker se zaostali in predpisani davki lažje iztirjajo itd.

V dopisu sem čital, saj nas kupci poznajo, marsikateri trgovci v Mariboru dobro poznajo in kljub temu dela reklamo, da pridobi še več odjemalcev. Niso več časi: saj bo že prišel, če hoče kaj imeti!

Prosim, katera gospodarska panoga pa naj pride za prireditelj ogleda ali sejma za letos v poštev, kakor ravno sadna? Morebiti živinoreja, ko pa je večletna, posebno pa še letošnja suša krmo popolnoma uničila. Prigodilo se bo v prihodnji zimi, da bo kmet gnil živinčec na sejmu in v slučaju neprodaje bo žival na sejmišču brez potnega lista pustil, samo da se bo živali iznebil.

Nadalje je izgovor, da takšna prireditelj stane ogromnega truda in denarja, in se navadno konča z deficitom in izgubo. Prvič trud: saj pa se sadjarji že celo leto trudijo in delajo po strokovnjaških navodilih in mislim, da bi se tudi za prireditelj potrudili.

Nadalje, seveda največja ovira je denar, katerega pri današnji krizi ni. Tudi to se da premostiti v dogovoru z vsemi kmetijskimi organizacijami, z banovinsko vinarsko in sadjarsko šolo, nadalje s pomočjo banske uprave, občinskih in sreskih kmetijskih odborov, ki gotovo ne bi tozadevne podpore na prošnje odklonili. Ponuja pa seveda nihče nič.

Mnenje večine sadjarjev je: Vsakega producenta veseli, če leta in leta dela, tudi rad enkrat uspeh svojega dela pokaže z namenom, da bo boljše in lažje prodal, in radi tega bi bila sadna razstava v Mariboru na mestu.

*

Grozno neurje v Slov. goricah.

Tako strašnega neurja, kakor je divjalo dne 16. avgusta zvečer nad velikim delom Slovenskih goric, še ne pomnimo. Okoli 6. ure zvečer so se začeli od severozahodne strani s kozjaškega pogorja valiti proti Slovenskim goricam črno-sivi oblaki, ki so drveli z velikansko naglico in zelo nizko. Nekoč je čisto zatemnelo, vihar v obliki vrtincev pa je bil tako silen, da je lomil ne samo drevje v sadonosnikih, ampak so tudi stoletni hrasti in bukve po gozdovih padali kakor snopje. Mahoma je bilo sadje z bogato obloženih jablan na tleh. Odkrivalo je strehe hiš in drugih poslopij. Nato se je vsula suha toča, katera je po nekaterih krajih padala tako gosto, da niti skozi niti videl. Še le na to je sledila ploha malo časa. In ko je zasijalo solnce, je bila večina Slovenskih goric — ugoobljena.

Pisec teh vrstic se je slučajno nahajal na vrhu Grušove (Ruperče) med Sv. Petrom in Sv. Marjeto. Z višine sem opazoval strašno divjanje naravnih sil. Kraji proti Jarenini, Št. Ilju, Mariji Snežni, Sv. Juriju v Slov. gor., Sv. Lenartu in dalje proti vzhodu so bili popolnoma zaviti v grde črno-sive oblake in hromenje viharja je bilo tako silno, da še kaj takega nisem slišal. — Čez malo časa je vrh oblakov zasijalo solnce, a pod solncem pa so naravne sile na nepopisni način uničevale slovenjgoriškemu kmetu zadnji njegov up . . .

Jablane so v teh krajih letos silno lepo obrodile. Tako bogate sadne letine že dolgo nismo pomnili. In sedaj je vse na tleh. Kjer ni bila toča, pa je vihar vrgel v par minutah vse na tla. Vihar je bil podoben vrtincu, ki je dvigal strehe najmočnejših stavb, ruval drevje v sadonosnikih in gozdovih, prekopicaval kozolce in lažje stavbe in napravil skoro na celi črti od Št. Ilja — Jarenine — Sv. Jakoba — Sv. Lenarta tako razdejanje, kakoršnega še najstarejši ljudje ne pomnijo. Na tleh ležijo debele kanadke in druga žlahtna jabolka tako na debelo, da je zemlja v sadonosnikih popolnoma pokrita. Jabolka, ki dozorevajo še le ob koncu septembra, so na tleh in ne bodo niti za prešanje, ker še niso zreli. Edino bobovec in mošancelj sta se še za silo držala. Uničeni so tudi vinogradi.

Škoda je nepopisno velika. Kmetje obupujejo. Sadje je bilo letos edino njih upanje. Suša je uničila krmo ter poljske pridelke, a sedaj še ta grozna nesreča.

— — —

Silovito neurje v torek ni obiskalo le zgoraj omenjenih krajev, ampak tu-

di Ptuj z obširno okolico vred. Tudi tukaj je ugonobila toča vse na polju se nahajajoče poljske pridelke, vinograde in sadonosnike. Nekaterim vinogradnikom je uničena dobra polovica pridelka. V ptujskem okolišju je posebno trpel: Mestni vrh, Drstelja, Janežovci, Vintarovci, Borovci, Prvenci, Sv. Marko, v Bukovcih je podrl vihar šest lesenih hiš, Spuhlja in Bestje. Škodo v ptujskem okraju cenijo nad 1 milijon Din. F. Ž.

*

Kmetško dekle o brezposelnosti.

Kmetško dekle iz Polzele nam je poslalo naslednje pismo:

»Cenjeni g. urednik!

Vedno in povsod se govori in piše o dobrodelnosti, kako bi pač naj pomagali ubogim in brezposelnim. Tudi se opominja, naj se jim z veseljem in ljubeznijo da. Nikjer pa se nič ne govori in ne opominja ubogih in brezposelnih, naj bi vsaj malo pomagali pridelati ubogemu kmetu to, od česar naj jim deli. Ali je mogoče, da bi kmet, ki se ves znojen in utrujen vrača opoldne na polje delat, ne bil nevoljen, ko vidi, da ubogi in brezposelni ležijo v senci in počivajo? Pa bo kdo rekel: »Pa nas nobeden ni najel.« Res, kmet jih ni najel, ker jim zvečer ne more izplačati mezde. Lahko pa bi dal temu, ki bi mu pomagal delati, malico, večerjo in še fižola ali krompirja za domov. — Nek mlad, zdrav mož mi je rekel: »Vem, da bi ta ali oni kmet rad, da bi mu pomagal kositi, pa nima denarja, da bi mi plačal.« Ta mlad, zdrav mož, seveda ubog in brezposeln, je zjutraj lepo do šestih in še dalje ležal, kmet pa je že od druge ure ponoči kosil. Ako bi mu pa šel pomagat, bi bila oba zadovoljna, kmet bi se tako ne trudil, a brezposeln bi pa dobil nekaj živila. Želeti bi tudi bilo, da bi tisti, ki v resnici nimajo nujnega dela, ki se imajo za uboge in brezposelne, hodili ob delavnikih v cerkev k sv. maši. Ako pogledamo v cerkev v sopraznikih, vidimo, da pridejo v cerkev samo tisti, ki imajo posestva, ubogih je prav malo. Seveda, kdor ima zemljo, mora prositi Boga blagoslova, ubogim tega ni treba. Za »hvala lepa« mu moraš dati dar, ki se, četudi majhen, dan za dnem kmetu le pozna. Naj bi ubogi ter brezposelni tudi tedaj pomagali kmetu, ko jih v denarju ne more plačati!

Kmetško dekle.«

Sprejem gojenk v kmetijsko-gospodinjstvo šolo v Marjanišču v Ljubljani. S 1. oktobrom t. l. se otvori 31. tečaj gospodinjstvene šole, ki bo trajal 10 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marjanišča na Poljanah v Ljubljani. Teoretični del obsega verouk, vzgojslovje, računstvo, knjigovodstvo in kmetijsko gospodarstvo, vrtnarstvo in sadjarstvo, živinorejo in živinozdravstvo, poljedelstvo in kemijo. Gojenke se praktično vežbajo v kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), krojnem risanju, pranju, likanju, v mlekarstvu in sirarstvu, v vrtnarstvu itd., vadijo se tudi v

ravnanju z bolniki in bolno živino. Tista, ki bo sprejeta v zavod, plača mesečno za hrano, stanovanje in razsvetljavo, to je sploh za vse 450 Din, od katerih del se poravnava lahko tudi v živilih. Vsaka gojenka naj vzame s seboj v tečaj obleko, perilo in obutev, potrebno za delo in praznik. Nadalje perilo za posteljo: dva para rjuh in štiri prevleke za blazine, 4 bri-sače, 4 servijete, ki so lahko tudi iz domačega platna. Deklice, ki hočejo vstopiti v gospo-dinjsko šolo, morajo: 1. dovršiti 16. leto, 2. predložiti zadnje šolsko izpričevalo; 3. pred-ložiti zdravniško izpričevalo, da so zdrave; 4. navesti kakšnega stanu so starši in kakšen je njih dosežanji glavni poklic; 5. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da zanje plačajo vse stroške šolanja; 6. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. S temi podatki in potrebnimi prilogami opremljene, lastnoročno pisane, ne-kolkovane prošnje za sprejem naj se vpošlje-jo na vodstvo Marijanišča v Ljubljani vsaj do 15. septembra 1932. Pri sprejemu deklet v go-spodinjsko šolo se bo oziralo po možnosti na prosilke iz vseh slovenskih pokrajin. — Vod-stvo Marijanišča v Ljubljani.

*

Vprašanja in odgovori.

Sl. D. v H. Ali je kaka posebna šola za eko-nome? — Ekonom ni slovenska beseda, po-meni pa isto kot oskrbnik. Če ste torej oskrb-nik, lahko dobite kot tak spričevalo. Pri oskrbniku je glavno, da ima naraven smisel za pravo gospodarnost.

G. R. v K. Ali morata biti tesarja, ki sta posestnika, pri bolniški blagajni zavarovana? — Ako delata kot delavca pri vas, potem da. Ako delata na svoj račun kot samostojna-na, potem ne.

H. H. v Č. Ali lahko kot 17leten dobim pra-vico prodajati molitvenike in roženvence na božjih potih? — Na svoje ime te pravice še ne dobite. Počakajte, da boste polnoletni. Učne dobe za kramarijo in krošnjarije ni treba.

J. J. v V. Ali lahko sam vložim rekurz zo-per sodno odmero advokatskih stroškov? — Lahko, toda glede kolekov izveste na sodnji. Za stroške se odvetnik lahko vknjiži, ker so že v sodbi priznani.

J. Š. v B. Zahteval sem vknjižbo za svoj dolg. Ker je dotični ne plača, ali jo moram res jaz? — Seveda jo morate v tem slučaju vi plačati, toda imate pa pravico, da te stroške od dolžnika izterjate.

Ruda v Hal. Kje naj dam preizkusiti, kakšna ruda je v mojem posestvu? — Najbrž bo premog. Sicer pa ga pošljite kemijskemu la-boratoriju, Maribor, Trg svobode.

J. D. v L. Sosed mi orje v njivo. Kam se naj pritožim? — Morda ni nalašč ene brazde več zoral. Ako je nalašč, opozorite ga na me-jo. Če mejnikov ni, jih sporazumno pred mo-žmi od občine postavita ter se meje natanč-no držita. Za eno brazdo je škoda odvetniš-kih stroškov.

J. J. v J. Ali lahko geometer 100 let stoječe mejnike razveljavi? — Ako ste geometra po-klicali ter se zavezali urediti meje po mapi, tedaj da, sicer pa ne, ker ste priposestvovali ta svet, ako je bil nad 30 let nemoteno v vaši rabi.

F. B. v S. Ali se tudi pokojnina lahko za-rubi? — Seveda se lahko.

H. J. v P. Komarji me strašno nadlegujejo, kako jih preženem? — Zvečer ne smete imeti odprtega okna, pač pa ga zaprite. Nato pri-žgite luč, pri kateri ste cilinder namazali z medom, raztopljenim v vinu. Seveda je treba počasi ogrevati cilinder, da ne poč. Komarji se bodo v luč zaletavali in prilepili na ci-linder.

V. J. v M. Za 80 Din so me tožili. Koliko stroškov sme odvetnik računati? — Zahte-vajte, da se stroški sodno odmerijo, ako so prehudi ker je res veliko, ako morate zaradi 80 Din plačati enemu odvetniku 325 Din, in drugemu 310 Din, torej 635 Din. Bolje bi bilo, ako bi se s sosedom pobotali za 80 Din.

B. L. v V. Ali moram res prijaviti obrt, če na lastni zemlji delam opeko ter jo prodaj-am? — Seveda je to obrt. Imeti morate obrtno pravico, ki jo dobite na sreskem na-čelstvu.

J. K. v G. Obrt ne mese, ali jo smem začas-no odjaviti? — Odjavite jo lahko in sicer na sresko načelstvo ter na davčno oblast. Po-vejte, za kak čas boste obrat ustavili. Ko zo-pet začnete, prijavite zopet.

H. F. v L. Moj nečak ima 3 leta učne dobe, 3 leta pomočniške, ali lahko dobi obrtni list in kako? — Lahko, vložiti naj prošnjo na srez-ko načelstvo Maribor levi breg.

K. J. v V. Ali so sedaj na ban. vinarski šoli nove odredbe, da moram plačati za sina? — Da, nove odredbe! Banovina je tako odločila, ne g. ravngatelj!

I. V. v C. Ali dobim kje podporo za odpravo uši na sadnem drevju? — Dandanes težko.

J. H. v L. Ali svoje štajersko vino tudi v Ljubljani lahko prodajam po 5 litrov? — Se-veda lahko. Prijaviti morate financarjem ter plačati trošarino.

K. Z. v M. n. Ali smem kot samouk samo-stojno izvrševati obrt? — Ne dobite obrtnega lista! Brez tega pa delati ne smete, razen za-stonj! Ako vas kak mojster prijavi, pa se vam morda učna doba izpregleda, vršite še pomoč-niško, pa boste čez leta samostojen, sicer ni-koli!

A. B. v G. Kje se dobijo srečke za zidanje katedrale v Beogradu? — V Zadrugi gospo-darski banki v Celju in Mariboru.

J. O. v S. Ali ima sosed pravico mi braniti živino napajati tam, kjer jo že 40 let napaja-mo? — Ako ste to skozi 30 let nepretrgoma mirno vršili, smete tudi sedaj, kljub sosedovi prepovedi.

*

Dopisi.

Marenberg. Vam bomo pa spet sporočili, kaj je pri nas novega. Zadnji sejem je bil slab: malo živine, povpraševanja še pa manj. — Katoliško prosvetno društvo je izgubilo zelo delavnega odbornika, g. Vinka Vorina. Odšel je v druge kraje si službe iskat. Vzorno je ure-dil knjižnico, za katero je žrtvoval zelo mnogo časa. Tudi kot igralec je bil zelo priljubljen. Znal se je vživeti v svojo vlogo in jo nepri-siljeno podati. Želimo, da bi mu bila tudi dru-god sreča mila, da bo mogel svoje zmožnosti izkoristiti tudi pri prosvetnem delu. — Drava je v zadnjem času postala nekam strašna. Te-če mirno in ni narasla, saj je suša, pač pa

ljudi nosi s seboj. Dne 12. avgusta je vrgla na marenberško zemljo že zelo razpadlo moško truplo, ki je bilo pokopano v Marenbergu. Do-gnalo se je, da je to 24letni Rajmund Sešel, pristojen v Dobrno pri Celju. Dva dni nato je odnesla Drava konjarja g. Langerja, ki je kljub svarilnim opominom zaplaval proti sre-dini Drave, kjer je našel smrt v njenih valo-vih. Na sledeči Marijin praznik Veliko gospoj-nico, pa je odnesla služabnika g. Lauka iz Tri-bonj s konjem vred. Oba sta utonila in hlapca še niso našli. — Dvestoletnico cerkve pri Sv. Treh Kraljih na Radlu smo praznovali kakor običajno na lepo nedeljo. Med procesijo je ig-rala radeljska godba, ki je igrala meseca ju-lija ob priliki birmovanja pri Sv. Lovrencu n. Junekom pri sprejemu graškega nadškofa. — Vsled srčne bolezni je umrl 18letni Valentin Veronik. Bil je od rojstva mutast.

Sv. Trojica v Slov. goricah. Kar pretreslo je nas, ko smo v prejšnjem tednu slišali in brali v časopisih, kako ogromno škodo je napravila toča in neurje po naših severnih, zapadnih in južnozapadnih župnijah po njivah, sadonosni-kih in hišah. Ravno isti dan, namreč v torek dne 16. avgusta, smo imeli od naše cerkve ve-liko procesijo k Sv. Trem Kraljem in tam pe-to sv. mašo, kjer smo prosili potrebnega dežja, obenem pa tudi, da bi nas Bog varoval toče in neurja. Mogoče je nas Trojičane ravno ta sku-pna molitev obvarovala hude ure. Druge ško-de pri nas vihar ni napravil, kakor to, da je polomil kako staro drevo ter oklestil precej zelenega sadja z drevja, iz zapadnega cerkve-nega zvonika je tudi vrgel na tla težek lesen in z bakrom obit pokrov, ki je zapiral dostop k najvišjim linam. Toče in hudega vremena, reši nas, o Gospod!

Ormož. Neizprosna smrtna kosa je pobrala po komaj dveh dneh bolezni mladega, med vsemi Ormožani priljubljenega Vinkota Ko-larja. S sočutjem nad njegovo nesrečo, ker je bil brez desne roke, ga je vzljubil vsak, kateri ga je spoznal. Kot 21letnemu ključav-ničarskemu pomočniku mu je v »Kovini« v Mariboru odtrgalo desno roko tik ob ramenu. Zadnji dve leti je bil uslužben kot pomočnik v trgovini Gospodarske zadruga v Ormožu. Z neverjetno spretnostjo je z levo roko delal vsako delo v trgovini, tako da mu je kot po-štenemu in zvestemu uslužbencu vodstvo ne-omejeno zaupalo. Veliko je pripomogel dobri mladenci skupno s poslovojem, s katerim sta si bila kot brata, do sedaj dobro uspeva-joče zadruga, katera se mu je sedaj oddolžila s krasnim vencem. Ohranimo v spominu te-ga vzglednega mladenci, kateremu naj po-deli Bog večni mir in pokoj, a žalujočim osta-lim naše sožalje!

Ljutomer. Tukaj obhaja v nedeljo dne 28. t. m. svojo 90letnico rojstva bivši krojaški moj-ster g. Ivan Sagaj. Jubilar je rojen dne 28. avgusta 1842 ter je obhajal s svojo soprogo pred petimi leti biserno poroko. Želimo, da še doživita svojo železno poroko. Jubilar je še za svoja leta precej čil ter ga vidimo pogosto s svojimi kratkimi koraki korakati po mestu in okolici. Naše iskrene častitke!

Šaleška dolina. Uganka. V časniških poro-čilih beremo, da dosežejo na sejnih v Ljub-ljani in Kranju voli ceno 5 do 5.50 Din, pri nas so 2 do 3 Din. Pa je meso v Ljubljani po 8 Din, pri nas pa po 10 Din. Ali bi nam hotel kdo to uganko rešiti v prihodnji številki »Slo-venskega Gospodarja«?